

Fragments

Charles Baudelaire

Traducció de David Cuscó

FLÂNEUR.

1. Com més veig que s'apropa el moment de sortir del col·legi i d'entrar en la vida, més m'es-panto, perquè aleshores caldrà treballar, i de debò; pensar-hi fa por. (Carta al seu germà, Alphonse Baudelaire, 5 de març de 1838.)

2. Només he llegit obres modernes, però de les que tothom parla, les que tenen una reputació, les que tothom llegeix: ras i curt, el millor que hi ha; doncs bé, tot hi és fals, exagerat, extravagant i inflat. (Carta a Madame Aupick, 3 d'agost de 1838.)

3. No tinc per amant una lleona il·lustre; /
l'esplendor de la meua ànima me l'ha pres una
meuca. / Invisible a les mirades de l'univers burla-
dor, / la seva bellesa només floreix en el meu trist
cor. // Per unes sabates s'ha venut l'ànima; / però
el bon Déu riuria si al costat d'aquesta infame /
jo fes com Tartuf,¹ i escarnís l'altivesa, / jo que venc
el meu pensament i vull ser escriptor. (Poema de
joventut, 1839 – juny de 1841?)

4. Només té vint anys; els pits, ja caiguts /
pengen a banda i banda com carbasses, / però es-
tirat cada nit damunt el seu cos, / com un nadó, la
mamo i la mossego. // I tot i que sovint no té ni un
òbol / per fregar-se la carn i untar-se les espatlles, /
la llepo en silenci amb més fervor / que la Magda-
lena ardent els peus del Salvador. (ibíd.)

¹ Personatge de Molière que personifica la hipocresia. (Totes les notes són del traductor.)

5. Si us la trobeu, estranyament guarnida, / esmunyint-se en una cantonada d'un carrer perdut, / el cap i la mirada baixa —com un colom ferit—, / arrossegant per les clavegueres un taló descalç, // senyors, no escopiu renecs ni porqueries / al rostre maquillat d'aquesta pobra impura / a qui la deessa Fam una nit d'hivern / força a alçar les faldilles enlaire. // Aquesta bohèmia és el meu tot, la meva riquesa, / la meva perla, la meva joia, la meva reina, la meva duquessa, / la qui m'ha bressolat damunt la seva falda vencedora, / i la qui entre les seves mans m'ha escalfat el cor. (ibíd.)

6. La meva ànima és una tomba que, com a mal cenobita, / recorro i habito des de fa una eternitat; / res no embelleix els murs d'aquest claustre odiós. («El mal monjo», 1842 o 1843, a *Les flors del mal*.)

7. En aquella època, memorable i destacada, /
els professors, forçats a eixamplar el clàssic dogal /
i encara rebels a les vostres rimes, / sucumbien sota
l'esforç de les nostres folles esgrimes / i deixaven
que l'alumne, triomfant i rebel, / bramés Tribou-
let² en llatí. / ¿Qui de nosaltres —en aquells temps
d'adolescències pàl·lides—, / no va conèixer la tor-
por de les fatigues claustrals, / la mirada perduda
en l'atzur ensopit d'un cel d'estiu, / o l'enlluerna-
ment de la neu, sotjada, / l'orella àvida i dreta, i es
va empassar, com una gossada, / l'eco llunyà d'un
llibre, o el crit d'una revolta? (Carta a Sainte-Beu-
ve, final del 1844 o principi de 1845.)

² Nicolas Ferriol (1479-1536), conegut amb el nom de Tribou-
let, va ser bufó dels reis Lluís XII i Francesc I.

8. D'ençà del Sr. G. Planche, un pagès del Danubi l'eloqüència imperativa i sàvia del qual ha desaparegut a desgrat dels esperits sans, la crítica dels diaris, ara ximple, ara furiosa, però mai independent, mitjançant mentides i camaraderies descarades, ha acabat fent que els burgesos avorreixin aquestes pautes útils que anomenem ressenyes de Salons. (Salon de 1845, I, «Quelques mots d'introduction», 8 de maig de 1845, a *Curiosités esthétiques*, 1868.)

³ Gustave Planche (1808-1857) va ser crític d'art de la *Revue des Deux Mondes* des de 1831 fins a 1842.

9. Ja no hi ha burgesos, des que el burgès —cosa que demostra la seva bona voluntat de tornar-se artístic davant dels fulletonistes— fa servir ell mateix aquest terme injuriós.

En segon lloc, el burgès —perquè de burgesos, n'hi ha— és molt respectable; i és que cal plaure aquells a costa dels quals volem viure.

I, finalment, hi ha tants burgesos entre els artistes que al cap i a la fi val més suprimir una paraula que no caracteritza cap vici particular de casta, perquè es pot aplicar igualment als qui només demanen no continuar mereixent-la i als qui mai no han dubtat que n'eren dignes. (ibíd.)

10. L'autèntic pintor serà el que sàpiga arrencar a la vida actual el seu cantó èpic, i fer-nos veure i entendre, amb el color o el dibuix, com n'arribem a ser, de grans i de poètics, amb les nostres corbates i botes envernissades. (ibíd., VII, «Sculptures».)

11. A tots els qui escriuen màximes els agrada sobrecarregar el caràcter: els joves el maquillen; els vells l'empolainen.

El món, aquest vast sistema de contradiccions, té molta estima per qualsevol caducitat —ràpid, dissimulem les arrugues; i com que el sentiment acostuma a estar ben valorat, encintem el nostre cor com un frontispici. (*Choix de màximes consolantes sur l'amour*, a *Le Corsaire-Satan*, 3 de març de 1846.)

12. Sense negar *la força de les passions*, cosa impossible [...], cal creure que la fatalitat gaudeix d'una certa elasticitat que es diu llibertat humana. (ibíd.)

13. Si la dona grassa de vegades és un caprici encantador, la prima és un pou de voluptats tenebroses! (ibíd.)

14. Per a alguns esperits curiosos i fastiguejats, el plaer de la lletjor prové d'un sentiment encara més misteriós: la set pel desconegut i el gust per l'horrible. (ibíd.)

15. Sovint, l'estupidesa és l'ornament de la bellesa; és la que dona als ulls la limpidesa llòbrega dels estanys negrosos, i la calma oliosa dels mars tropicals. L'estupidesa sempre és la conservació de la bellesa; allunya les arrugues; és un cosmètic diví que preserva els nostres ídols de les queixalades que ens reserva el pensament, com a savis grollers que som! (ibíd.)

16. La riquesa més important d'una gran nació són els seus vicis. (ibíd.)

17. La gent coratjosa i intel·ligent sovint s'ha d'enfrontar a un cas difícil i angoixós, com una tragèdia; passa quan estan atrapats entre el gust hereditari i paternal de la moralitat i el gust tirànic d'una dona que cal menysprear. Les nombroses i innobles infidelitats, els costums dels baixos fons, els secrets vergonyosos descoberts inoportunament inspiren horror per l'ídola, i de vegades passa que aquesta joia fa venir esgarrifances. (ibíd.)

18. En qüestions d'amor, protegiu-vos de la *lluna* i de les *estrelles*, protegiu-vos de la Venus de Milo, dels llacs, de les guitarres, de les escales de corda i de totes les novel·les —del més bonic que hi ha al món—, encara que hagin estat escrites per Apol·lo mateix.

Però estimeu vigorosament, fermament, orientament i ferotgement aquella que estimeu. (ibíd.)

19. He volgut demostrar que en el pitjor dels mons possibles encara tot és a fi de bé. Em serà perdonat perquè he estimat molt... lector meu... o lectora meva. (ibíd.)

20. El govern de la ciutat és a les vostres mans, i amb justícia, perquè sou la força. Però també heu de ser capaços de sentir la bellesa; i és que de la mateixa manera que avui cap de vosaltres no pot prescindir del poder, tampoc no teniu el dret de prescindir de la poesia.

Podeu viure tres dies sense pa; sense poesia, mai; i aquells d'entre vosaltres que diuen el contrari s'equivoquen: no es coneixen. (*Salon de 1846*, «Aux bourgeois», 1 de maig de 1846, a *Curiosités esthétiques*.)

21. La poesia és una de les arts que més rèdit dona, però és una mena d'inversió amb uns interessos que no es cobren fins molt tard, i que en canvi són molt elevats. (*Consells als joves escriptors*, «Sobre la poesia», VII, 15 d'abril de 1846, a *L'Art romantique*, 1869.)

22. Llibertat i fatalitat són contràries: vistes de lluny i de prop són una única voluntat.

Per això la mala sort no existeix. Si teniu mala sort, és que us manca alguna cosa: coneixeu aquesta cosa i estudieu el joc de voluntats properes per poder desplaçar més fàcilment la circumferència. («Sobre la bona i la mala sort en els començaments», I, *ibíd.*)

23. Estic obligat a situar dins la classe de dones perilloses per als escriptors la *dona bonrada*, la setciències i l'actriu; la *dona bonrada*, perquè pertany necessàriament a dos homes i és una pastura mediocre per a l'ànima despòtica d'un poeta; la setciències, perquè és un home mancat; l'actriu, perquè té contacte amb la literatura i parla en argot. En resum, perquè no és una dona en tota l'accepció de la paraula, ja que per a ella el públic és més valuós que l'amor. («Sobre les amants», IX, ibíd.)

24. Crec sincerament que la millor crítica és divertida i poètica; no pas freda i algebraica i que, amb el pretext d'explicar-ho tot, no conté ni odi ni amor i es despulla voluntàriament de qualsevol mena de temperament. (*Salon de 1846*, I, «À quoi bon la critique?», 1846, a *Curiosités esthétiques*.)

25. La millor ressenya d'un quadre podria ser un sonet o una elegia. (ibíd.)

26. El romanticisme no es troba ni en la tria dels temes ni en la veritat exacta, sinó en la manera de sentir. (ibíd., II, «Qu'est-ce que le romantisme?».)

27. El romanticisme és fill del nord, i el nord és colorista; els somnis i les fantasies són fills de la boira. (ibíd.)

28. Al color hi trobem l'harmonia, la melodia i el contrapunt. (ibíd., III, «De la couleur».)

29. La millor manera de saber si un quadre és melodiós és mirar-lo des de molta distància per tal de no distingir-ne ni el tema ni les línies. Si és melodiós, ja té un sentit, i ja ha ocupat el seu lloc en el repertori dels records. (ibíd.)

30. Els dibuixants purs són filòsofs i destil·ladors de quinta essències.

Els coloristes són poetes èpics. (ibíd.)

31. En l'art no hi ha atzar, com tampoc no n'hi ha en la mecànica. Una bona troballa és la simple conseqüència d'un bon raonament, del qual de vegades ens n'hem saltat les deduccions intermèdies, així com un error és conseqüència d'un fals principi. (ibíd., IV, «Eugène Delacroix».)

32. Un quadre és una màquina en la qual tots els sistemes són intel·ligibles per a una mirada exercitada; on, si el quadre és bo, tot té la seva raó de ser; on un to sempre està destinat a fer-ne ressortir un altre; on de vegades cal un error ocasional de dibuix per no sacrificar alguna cosa més important. (ibíd.)

33. El record [és] el gran criteri de l'art; l'art és una mnemotècnica de la bellesa: ara bé, la imitació exacta espatlla el record. (ibíd., VII, «De l'idéal et du modèle».)

34. L'ideal no és aquesta cosa vaga, aquest somni avorrit i impalpable que sura al sostre de les acadèmies; un ideal és l'individu reconstruït per l'individu, reconstruït i restituït pel pinzell o el cisell a la veritat esclatant de la seva harmonia originària. (ibíd.)

35. El *chic* es pot comparar amb el treball dels mestres d'escriptura, dotats d'una mà bella i d'una bona ploma tallada per a la lletra anglesa o la cursiva, i que saben traçar audaçment, amb els ulls tancats, com una rúbrica, un cap de Crist o el barret de l'emperador. (ibíd., X, «Du chic et du poncif».)

36. A la vida i a la natura hi ha coses i éssers *tòpics*, és a dir, que són el resum de les idees vulgars i banals que ens fem d'aquestes coses i éssers: per això als grans artistes els causen terror. (ibíd.)

37. En el sentit més corrent, *francès* vol dir vodevilista, i un vodevilista és algú a qui Miquel Àngel produeix vertigen i Delacroix omple d'un estupor bestial, com fan els trons amb alguns animals. Tot el que és abisme, cap amunt o cap avall, el fa fugir prudentment. (ibíd., XI, «De M. Horace Vernet».)

38. No suporto l'art improvisat a ritme de tambor, els llenços untats al galop, la pintura fabricada a trets de pistola, de la mateixa manera que no suporto l'exèrcit, les forces armades i tot el que implica que hi hagi armes sorolloses en un lloc pacífic. (ibíd.)

39. La tragèdia consisteix a retallar alguns patrons eterns, com l'amor, l'odi, l'amor filial, l'ambició, etc., i, suspesos en fils, fer-los caminar, saludar, seure i parlar segons un cerimonial misteriós i sagrat. (ibíd., XV, «Du paysage».)

40. Tota bellesa conté, com tots els fenòmens possibles, elements eterns i transitoris, absoluts i particulars. (ibíd., XVIII, «De l'héroïsme de la vie moderne».)

41. El vestit negre i el redingot no solament tenen una bellesa política, que és l'expressió de la igualtat universal, sinó que també presenten una bellesa poètica, que és l'expressió de l'ànima pública; una desfilada immensa d'enterraments, enterraments polítics, enterraments enamorats, enterraments burgesos. Tots celebrem algun enterrament. (ibíd.)

42. L'espectacle de la vida elegant i dels milers d'existències flotants que circulen pels soterranis d'una gran ciutat —criminals i amants—, així com *La Gazette des Tribunaux* i *Le Moniteur*,⁴ ens demostren que només cal obrir els ulls per conèixer el nostre heroisme. (ibíd.)

43. La vida parisenca és fecunda en temes poètics i meravellosos. El meravellós ens envolta i ens impregna com l'atmosfera, però no el veiem. (ibíd.)

⁴ *La Gazette des Tribunaux* (1825-1915) i *Le Moniteur Universel* (1789-1901) van ser publicacions de gran difusió que contenien cròniques judicials i informaven sobre crims. *Le Moniteur*, a més, va ser l'òrgan de propaganda de diversos governs francesos.

44. Els amants fervents i els savis austers / estimen igualment, en la maduresa, / els gats forts i dolços, l'orgull de la llar, / fredolics i sedentaris com ells. // Amics de la ciència i de la voluptat, / busquen el silenci i l'horror de les tenebres [...] // Somiejant, adopten les nobles poses / de les grans esfinxs ajagudes al fons de les solituds, / que sembla que dormin en un somni sense fi. («Els gats», a *Les flors del mal*, 14 de novembre de 1847.)

45. Com més delicat és un esperit, més descobreix bel·leses originals; com més tendra és una ànima i més oberta a la divina esperança, més troba en l'altre, per molt embrutit que sigui, motius d'amor; això és obra de la caritat. (*La Fanfarlo*, publicat el 1847 amb el pseudònim de Charles Defayis.)